

Når rational ret bliver irrationel – forklaret med et eksempel fra EU-retten med udgangspunkt i Max Webers definition af formel rationalitet.

Marianne Lund Eichertz Hansen

231153-

19 104 anslag i opgaven.

Retshistorie, almen retslære og retssociologi 2011.

Område: Retssociologi.

Success

SafeAssignment successfully submitted for assignment "3 x ret"

Indledning

Max Weber (1864-1920) er som retssociolog interesseret i forholdet mellem samfundet og retten. Hans opfattelse af den retlige udvikling beskriver han som en rationalisering af retten, hvor retten udvikler sig fra at være baseret på uforudsigelige og irrationelle afgørelsesmetoder til forudsigelige og rationelle afgørelsesmetoder (f.eks. nedskrevet og systematiseret ret - generel lovgivning) som det mest effektive middel til at nå et givent mål. Weber kaldte det formel rationalitet og mente i øvrigt, at et samfunds udvikling helt overordnet set var en proces over tid, der samtidig ændrede retten til en mere rational ret.

Weber var meget optaget af den vestlige kapitalismes opkomst, og her spiller rationaliseringen og systematiseringen af retten en væsentlig rolle som katalysator for en markedsøkonomi og et stabilt marked med klare og ensartede regler om handel og myndighedsudøvelse.

Et eksempel på en nedskreven og systematiseret ret er EU-retten, hvor EU er et overstatsligt samarbejde, som har stadig større indflydelse i det danske samfund, idet det bliver sværere og sværere at tænke national lovgivning udenom EU. Danmark er sammen med 26 andre europæiske lande medlem af EU, der har eksisteret siden 1952, og hvor Danmark blev medlem i 1972. Målet med Danmarks medlemskab er et tæt økonomisk samarbejde med de øvrige lande i Europa i form af et fælles marked uden grænser, hvor bl.a. varer og kapital kan bevæge sig frit.

Tidligere udenrigsminister, Per Stig Møller Dr. phil., har i en artikel "Den europæiske ånd" skrevet om betydningen af EU-samarbejdet.¹ Per Stig Møller nævner selv, at et tilbagevendende kritikpunkt i forhold til EU har været de udviklede traktater, som virker overdrevent detaljerede og tekniske, hvis vi sammenligner dem med vores egen grundlov. Men han forsvarer samtidig, at de mange regler er nødvendige netop for at sikre det forpligtende samarbejde mellem europæiske lande, som har forskellig identitet, historie, sprog og kultur.

Max Weber er emnet for professor Hans Henrik Bruun i sin tiltrædelsesforelæsning i november 2003 som adjungeret professor ved Sociologisk Institut, Københavns Universitet.² Hans Henrik Bruuns forelæsning handler om relevansen af Webers tekster set med nutidens øjne – om det giver mening at sætte Weber ind i en nutidig kontekst, når man læser hans klassiske tekster primært med henblik på deres nutidige nytteværdi. Som et eksempel på det henviser Hans Henrik Bruun til forordet i Randall Collins "Weberian Sociological Theory 1986", hvor Collins oplyser følgende om de temaer vedr. Weber, han vil behandle:

*"These, I venture to propose, are some central themes of a Weberian sociology. Whether this is authentically Weber is a less interesting question than whether it will prove fruitful" (Collins 1986:16).*³

Iflg. Hans Henrik Bruun er Collins' fremgangsmåde ikke helt uproblematisk, når han ikke tager det så tungt, selvom teksterne rives ud af deres oprindelige sammenhæng med fare for overfortolkninger og misforståelser til følge.

¹ Historie og Samfundsfag: 1. maj 2007

² Dansk Sociologi 4/03 p. 65

³ Collins, Randall: Weberian Sociological Theory 1986, p. 16